

Jodenvervolging

Joden hebben het al eeuwenlang moeilijk. Ze worden bijna overal ter wereld met wantrouwen benaderd en vaak krijgen ze de schuld van alles wat er in de samenleving misgaat. Dit *antisemitisme* was in het vooroorlogse Nederland trouwens minder erg dan elders in Europa. Maar nadat midden jaren dertig tienduizenden joden uit Duitsland naar Nederland waren gevlucht, nam de jodenhaat ook hier toe. Nederland zat in een economische crisis, en veel mensen vonden dat er geen plaats was voor zo veel vluchtelingen. De regering opende daarom het eerste asielzoekerskamp van Nederland, in het Drentse Westerbork. Later zou de Duitse bezetter dit kamp gebruiken als doorgangskamp voor joden, op weg naar de concentratiekampen.

Hitler en zijn nazi-partij waren fel antisemitisch. Kort na de Duitse bezetting van Nederland werden de eerste maatregelen getroffen om de joden te isoleren. Het begon met kleine pesterijen, zoals het verbod om bioscopen te bezoeken. Al snel volgden strengere regels: alle joodse ambtenaren werden ontslagen, joden moesten een grote gele ster op hun kleren naaien om op straat herkenbaar te zijn, kinderen moesten naar aparte joodse scholen, de joodse buurt in Amsterdam werd helemaal met prikkeldraad afgezet, enzovoort. Uiteindelijk werden alle joden verplicht zich te melden voor 'werkkampen' in Polen, Duitsland en andere landen. In werkelijkheid waren dat de concentratiekampen, waar miljoenen joden afgebeuld en vermoord werden. Dat alles paste in Hitlers geheime plannen om het joodse ras volledig uit te roeien.

De eerste grote groep Nederlandse joden die zo de dood in werd gejaagd, werd in februari 1941 opgepakt na rellen tussen joden en nsb'ers. Daarop gingen duizenden Nederlanders in staking om te protesteren tegen die deportatie. Maar deze 'Februaristaking' werd bloedig neergeslagen.

De Joodse Raad dacht het lot van de joden draaglijk te kunnen houden door mee te werken met de Duitsers. Toen de Duitsers begonnen met het massaal deporteren van de joden naar de 'werkkampen' gaf de raad joden het advies om braaf hun koffers te pakken en te gaan als de Duitsers daartoe opriepen. Bij de laatste joden die uit Amsterdam weggevoerd werden, zaten ook de leden van de Joodse Raad.

Nadat de joden hun huizen verlaten hadden, kwam een verhuisbedrijf alle achtergelaten spullen ophalen. Hitler had bevolen dat die bestemd waren voor Duitse gezinnen die hun bezittingen door geallieerde bombardementen verloren hadden.

In de zomer van 1942 vertrokken de eerste treinen naar Westerbork. Systematisch werden de joden uit hun huizen opgepakt en weggevoerd. Slechts twintig procent wist onder te duiken, maar velen van hen werden alsnog gevonden en gedeporteerd. Vanuit Westerbork

vertrokken in totaal 65 transporten naar Auschwitz, Sobibor en andere concentratiekampen. Anne Frank zat in het laatste transport op 13 september 1944. Van de 140.000 Nederlandse joden die voor de oorlog in Nederland woonden, werden er 104.000 vermoord.